VELPOSTEN

Velarbeid i Norge – Vellenes Fellesorganisasjon

Moms-refusjon i siste liten? 1. juni er fristen, men…

Vellenes Fellesorganisasjon har satt 1. juni som frist for å sende inn krav om tilbakebetaling av merverdiavgift på frivillige aktiviteter. Søknadene strømmer nå på til sekretariatet. Skulle din velforening ha oversett fristen og likevel gjerne vil ha penger tilbake i kassa, så ta kontakt med oss så raskt som mulig. Vi kan bli enige om noen dagers utsettelse.

Husk at velforeningen eller grendelaget må være registrert i Frivillighetsregisteret før sekretariatet sender samlesøknaden for våre medlemmer i siste del av august.

Ingen likebehandling i frivilligheten

Midt i mai la familie- og kulturkomiteen frem sin innstilling til Stortinget om ny frivillighetspolitikk.

Stortinget var opptatt av lokal medvirkning og frivillighet, men lite ble sagt om arbeidet til de om lag 8.000 velforeningene rundt om i Norge og et nett av frivillig innsats.

- Skuffende at komiteen ikke er mer konkrete i sine bidrag til ny frivillighetspolitikk. En mer likeverdig behandling for velbevegelsen har vært et hovedkrav fra Vellenes Felles-organisasjon, er vår kommentar.

Uforståelig at moms på dugnad ikke fjernes

– Rettighetsfestet og full momskompensasjon har vært hovedkravet fra en samlet frivillighet i lang tid, men regjeringspartiene er bremsekloss.

Komplett uforståelig politikk med store negative konsekvenser for frivilligheten, mener Frivillighet Norge, VFO`s paraplyorganisasjon.

Landskonferanse og landsmøte

Representanter fra hele Norge var samlet til landskonferanse og landsmøte i Vellenes Fellesorganisasjon i begynnelsen av mars.

Du finner mer stoff fra konferansen og landsmøtet på side 8 til 13 og 19 til 22.

«For lite tid»

Det var gode tilbakemeldinger til sekretariatet, både når det gjelder arrangementet og gjennomføringen. Mange ga imidlertid uttrykk for et det ble for lite tid til de mange interessante temaene i konferansedelen.

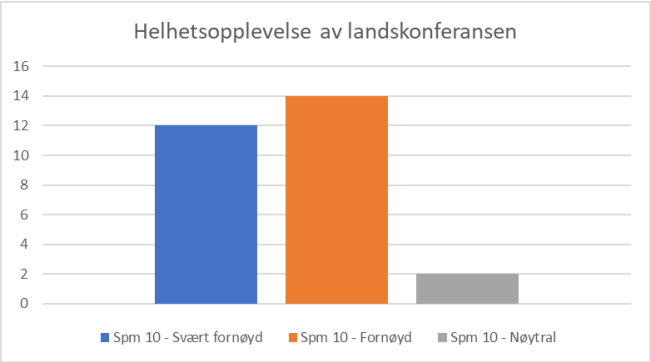

Lederens hjørne:

«Det enkle er ofte det beste»

Det var tidligere folkehelseminister, Åse Michaelsen som sa dette under fremleggelsen av Folkehelsemeldingen tidlig i vår.

Vi leste for øvrig i Fædrelandsvennen 3. mai at hun brukte dagene etter sin avgang til blant annet dugnad i velforeningen sin. Vi tror det var god terapi - og nyttig for lokalmiljøet.

Ved gjennomlesning av stortingsmeldingene fant vi

nærmiljø nevnt 58 ganger
frivillige nevnt 74 ganger
medvirkning nevnt 49 ganger

Men skribentene av meldingen er åpenbart ikke klar over at vi i Norge har en bevegelse som nettopp arbeider for nærmiljø og medvirkning på frivillig basis.

Stortingsmeldingen vil sannsynligvis bli behandlet i Stortinget før sommerferien. Vi håper selvsagt at vårt besøk i komiteen virket opplysende.

Hilsen Erik Sennesvik

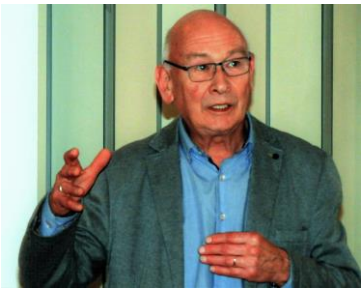

Flere nye frivilligsentraler rundt om i landet de siste årene

Men nå står de i fare for å bli lagt ned?

Det mener både mange på Stortinget og foreningen Norske Frivilligsentraler.

Årsaken er endring som ble bebudet i «kommune-proposisjonen» i forbindelse med statsbudsjettet 2019:

Formålet med bevilgningen til frivilligsentralene har vært å støtte opp under etablering og drift av frivilligsentraler. Frivilligsentralene skal være lokalt forankret og drives ut fra lokale forutsetninger og behov. Aktivitetene skal bygge på frivillig innsats, bidra til å skape sosiale møteplasser og legge til rette for lokal frivillig virksomhet. Departementet bebuder endring: «Kulturdepartementet gjør oppmerksom på at 2020 er siste året hvor midlene til frivilligsentralene er særskilt fordelt i rammetilskuddet. Støtte til frivilligsentraler vil fra budsjettåret 2021 inngå i det ordinære rammetilskuddet til kommunene.»

Ned i den store kommune-sekken!

Økonomien i kommunene presses fra alle kanter, og det har vært en tendens til at oppgaver som ikke er lovfestet prioriteres lavt. Det mange nå lurer på, er om kommunene fortsatt vil gi støtte til frivilligsentralene.

Nytt medlemstilbud:

Det står om minutter, hvor er hjertestarteren?

Er hjertestarteren på plass i forsamlingslokalet, velhuset eller klubblokalet? Vellenes Fellesorganisasjon har inngått avtale med Røde Kors om spesialtilbud til velforeninger og grendelag på hjertestarter.

Annette Skogheim

Hva gjør vi om det står om minutter?

Viste dere at for hvert minutt som går etter en hjertestans så minsker sjansen for å overleve med 10%? Risiko for permanent hjerneskade er stor etter allerede 3-5 minutter og for dødsfall etter ca. 10 minutter. Tiden er knapp og konsekvensene store. Rask behandling er derfor livsviktig i slike tilfeller. Hjertekompresjoner vil kunne spare tid, men det er bare en hjertestarter som kan få i gang et hjerte ved en hjertestans. Noen velforeninger eier grendehus, andre har samlingssteder og drifter områder der folk ferdes. Vellenes Fellesorganisasjon kjenner til flere velforeninger, grendelag og sameier som kjøper hjertestartere. For i våre medlemmers ånd jobbes det ikke bare for glede i nærmiljøet, men også for å være til nytte for felleskapet.

Gunstig avtale med Røde Kors

Vellenes Fellesorganisasjon har på bakgrunn av dette inngått en avtale med Røde Kors for å gi våre medlemmer best mulig pris på hjertestarter og førstehjelpskurs.

Les på www.velnett.no

Tilbudet gjelder Norges mest solgte hjertestarter, HeartSine samaritan PAD350, og Førstehjelpskurs. På våre nettsider under fanen *Drift - HMS* vil dere finne pristilbudene Røde Kors gir dere som medlem hos oss.

Hjertestarterregisteret

Eier dere eller skal bestille hjertestarter? Husk å registrer dere på det offentlige . Hjertestarterregisteret på nettsiden www.113.no . Nødsentralene vil da kan se hvor hjertestartere er tilgjengelig på kartet, og når en ringer 113 vil de ved mistanke om hjertestans kunne henvise innringer til nærmeste registrerte hjertestarter og be noen hente den.

Meld. St. 19 (2018–2019) – Folkehelsemeldinga

«Gode liv i eit trygt samfunn»

I og for seg kunne dette vært formålsparagrafen for velforeninger og grendelag i Norge. Godt velarbeid hindrer utenforskap og ensomhet, skaper aktivitet og tilhørighet og styrker lokaldemokratiet – der ute kjenner de nærmiljøet. Dette er flott folkehelsemedisin som er oversett i meldingen. Vellenes Fellesorganisasjon vil bidra til å gjøre resepten bedre kjent og ber om komiteens støtte. Dette var innledningen i organisasjonens notat til Helse- og omsorgskomiteen på Stortinget 9. mai:

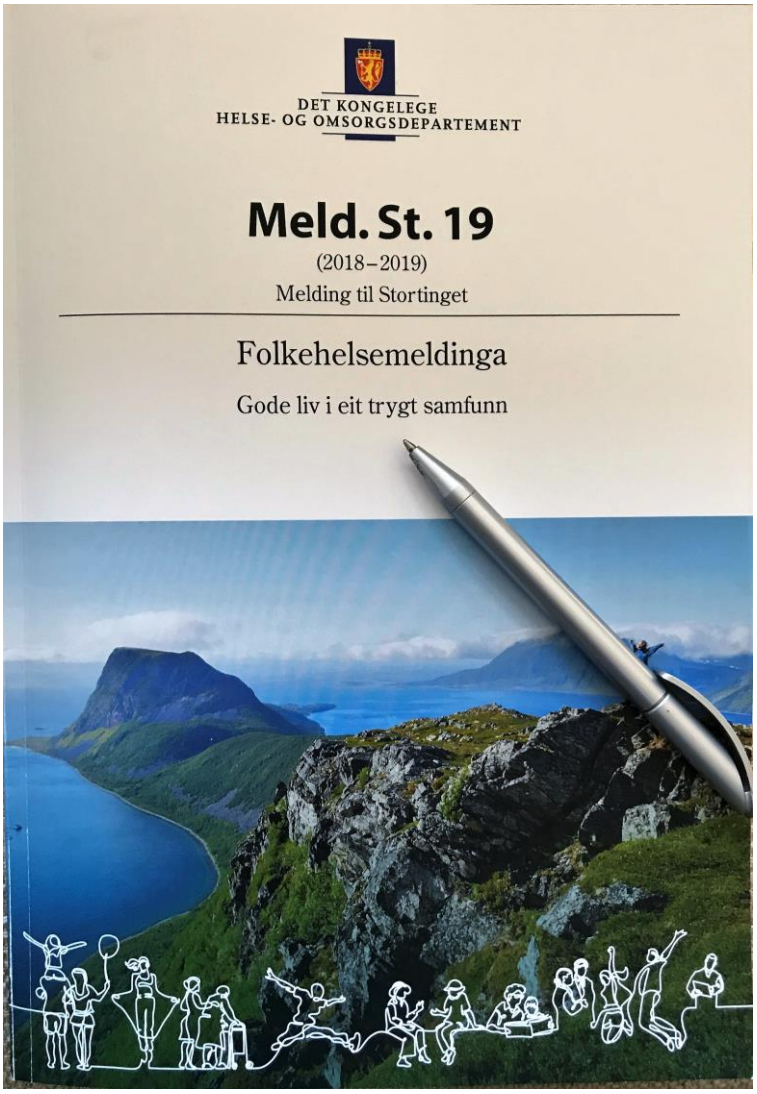

Folkehelsearbeid – fra velbevegelsens ståsted

Velbevegelsen har overlevet som viktig aktør i frivilligheten i generasjoner og er en naturlig del av lokalmiljøene i Norge. Det er store variasjoner i engasjement og oppgaver, men vellene er der – 8000 foreninger og lag. Ansvar for bomiljø, oppvekstmiljø, lokal «beredskap», lekeplasser, turveier, sosiale aktiviteter, ansvar for felles opp-gaveløsning, innbygger-medvirkning og samskaping.

Dette er godt, forebyggende folkehelsearbeid.

Utviklingen i samfunnet, rettsliggjøring og krevende driftsoppgaver stiller krav om kompetanse, tilrettelegging og sikring av det store mangfold av aktiviteter gjennom en styrket og aktiv fellesorganisasjon.

Manglende synlighet og manglende støtte på linje med andre store sektorer innen frivilligheten, gjør at samfunnet ikke drar full nytte av den styrke og mangfoldighet som velarbeid kan bidra med.

Vellenes Fellesorganisasjon mener mange av de områdene Regjeringen ønsker å styrke vil dra nytte av godt arbeid i velforeninger og grendelag.

Hva har fungert bra for å fremme mål innen folkehelse?

Folkehelsemeldingen tar for seg sentrale deler av «hverdagslivet». Det er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel og utslaget av faktorer som påvirker helsen.

I meldingen foreslås mange gode tiltak for å styrke folkehelsen, men den er svak når det gjelder vurdering av strukturer og virkemidler som har fungert godt og som har bidratt til at utviklingen i Norge gjennomgående er god.

Vellenes Fellesorganisasjon har som medlemmer mer enn 2.200 velforeninger og grendelag som på frivillig basis arbeider for trygge og aktive nærmiljøer og medvirkning i beslutninger som gjelder bomiljø og oppvekst vilkår. Dette har i flere hundre år bidratt til bedre levekår og god folkehelse - og at «alle er med».

Vi er forbauset over at det ikke gis klarere ønsker om å utnytte dette landsdekkende nett av frivillige, om lag 8.000 foreninger, til å styrke tiltak innen forebyggende arbeid, inkludering og gode nærmiljøer for barn og unge.

Daværende folkehelseminister Åse Michaelsen legger fram meldingen. (Foto:ES)

Frivillige, nærmiljø, medvirkning – men hva mener departementet i meldingen?

Meldingen har lite konkrete forslag til virkemidler og tiltak som kan styrke det forebyggende folkehelsearbeidet. Det pekes på prosjekter som har vært eller som er i gang, men fremstillingen bærer preg av lite innsikt og/eller grundighet om eksisterende strukturer i vårt samfunn og deres bidrag. Større oppmerksomhet om dette vil motivere mange til å yte mer og vil styrke rekrutteringen til det frivillige arbeidet. Velbevegelsen har arbeidet for bedre forholkehelse i over 240 år, og er sannsynlig den eldste frivillige bevegelsen i landet. Levekår har stått sentralt i alle disse årene.

Det er et paradoks at velforeninger og grendelag, i motsetning til andre større frivillige aktører, i dag likevel er uten offentlig støtte fra frivillighetsmidlene.

«Det enkle er ofte det beste», (Folkehelseminister Åse Michaelsen)

«Det enkle er ofte det beste», sa folkehelseministeren da hun presenterte meldingen i møte 5. april.

Vellenes Fellesorganisasjon slutter seg til dette og er glad for at Folkehelsemeldingen støtter opp om at nærmiljø er sentralt for folkehelsen i Norge. Vi inviterer til å styrke velbevegelsen i sitt arbeid for folks tilhørighet, deltakelse og ansvar for eget nærmiljø. Dette er et enkelt tiltak med påviselig god virkning.

Aktiviteter, fysisk tilrettelegging, personlig kontakt og demokratisk medvirkning styrker lokal tilhørighet, reduserer ensomhet og utenforskap som igjen gir trygghet og en følelse av å være en del av nærmiljøet. Arbeid i

grendelag og velforeninger er forebyggende folkehelsearbeid og derfor et viktig virkemiddel.

Helse- og omsorgskomiteen møter Vellenes Fellesorganisasjon. (Screenshot Stortinget)

Frivillighet og frivillig arbeid?

Beskrivelsen virker også tilslørende i forhold til den bredde i oppgaver og organisering som finnes i frivillig sektor. Å omtale «frivillige foreninger og organisasjoner som viktig i folkehelsearbeidet» er som å skrive at «næringspolitikk er viktig for verdi-skapningen». Det fungerer som overskrifter, men ikke i forhold til konkrete tiltak eller beslutning om hva som bør styrkes eller endres.

Masse god folkehelse da Iris og Leines grendelag markerte starten på Aksjon Reine Strender i Salten.

For her ute i havgapet har folk gått mann av huse for å rydde marint avfall. Og nå har de ti strandperlene som ligger på rekke og rad på Sørsia fått sine egne voktere.

– Det er mange ildsjeler som har ryddet her i en årrekke, men nå skal vi gjøre et mer systematisk arbeid og forsøke å dokumentere hva slags avfall vi finner, og hvor det kommer fra. Jeg er henrykt over interessen, sier Lillian Låve Selvik, som har fått adopsjonskontrakt for alle strendene på den seks kilometer lange kystlinja. Folk har forpliktet seg til å holde strendene fri for avfall gjennom hele året.

TIPS@BODO-NU.NO

Diskusjonene kan bli mange under et årsmøte i vellet. Konsensus er målet. Foto: ES

Ikke alltid enkelt på årsmøtet!

Er det engasjement i forsamlingen når nærmiljøet møtes, er det ikke alltid lett for styret og ordstyrer å takle innspillene

Sekretariatet i Vellenes Fellesorganisasjon svarer daglig på utfordringer som styret står overfor. Administrasjonsleder Annette Skogheim har ofte løsningene, på direkten eller ved hjelp av kontaktnettet vårt og erfaringer fra andre velforeninger.

Årsmøtet må holde seg til sakslisten

Møt forberedt til årsmøtet. Dette er viktig for ordstyrer. Tenk gjennom hvilke spørsmål og innvendinger som kan komme. Ikke bli personlig, hold deg til saken – og hold deg til dagsorden. En del har sikkert lyst til å bringe inn nye saker som de er opptatt av innen fristen som er satt. Det bør det være åpning for, men da som oversendelsesforslag til kommende styre, og gjerne da avslutningsvis av årsmøtet. Styret må da vurdere hvordan saken kan løses og eventuelt legge den fram på neste årsmøte.

Vedtektene er viktige for et ryddig møte

Ofte ligger utfordringene i utformingen av vedtektene. På våre nettsider finner du forslag til mønstervedtekter. Disse vedtektene er et forslag; de inneholder anbefalinger som er ment som grunnlag for diskusjon. Forslaget bør gjennomdrøftes ut fra behov en har lokalt. Legg til og trekk fra ut fra hva dere mener er hensiktsmessig.

Hva bør «lovfestes»?

Ved utarbeiding av vedtekter er det viktig å legge vekt på at disse skal dekke de grunnleggende reglene for foreningen og ikke være for detaljerte. Regulering av saker som oppstår ettersom tiden går, bør som hovedregel behandles årsmøtet som vanlige saker, eller av styret etter ramme-fullmakt fra årsmøtet.

VELLENES FELLESORGANISASJON

Til felles nytte

I mer enn 240 år har velforeningen preget samfunnsutviklingen i Norge

Landskonferansen innledet med spørsmålet: «Hva har velforeninger og grendelag betydd for den samfunnsutviklingen vi har hatt i Norge?» Vi stilte spørsmålet til historiker Lars Thue, politiker Odd Einar Dørum, Christian Hellevang fra KS, forsker Daniel Arnesen fra Institutt for samfunnsforskning og Ruth Våpenstand, en velforeningsleder i dagens Norge.

Velarbeid før og nå - og i framtiden. Samfunnsbetydningen av velforeningenes dugnadsarbeid var tema i paneldebatten under landskonferansen til Vellenes Fellesorganisasjon. Professor emeritus Lars Thue, lokalhistoriker, kunne fortelle om velarbeid tilbake på 1800-tallet og fram til i dag. I sitt lokalhistoriske arbeid støtte han hele tiden på velforeningene! Lokale sparebanker, samvirkelag og idrettsforeninger, ofte var lokalt velarbeid medvirkende til andre lokale tiltak. Mange steder var det velforeningene som sørget for at lokal infrastruktur kom på plass i Norge. Han ble godt supplert av Odd Einar Dørum med sitt mangeårige engasjement i frivilligheten og som tidligere leder i Norges Velforbund. Han var klar: Velferds-Norge er bygd av kommuner og lokal frivillighet.

Et Malmøya Vel med politimyndighet på øya! Men det var før og ikke nå.
Panelet ga oss et bilde av lokalt frivillig velarbeid i vekst, men med nye oppgaver. Forsker Daniel Arnesen pekte på at nærmiljøarbeid er blant de få sektorene innen frivilligheten som øker, både i antall foreninger og i timer med frivillig innsats. De tar ansvar for sitt bomiljø. Og Ruth Våpenstad ga oss eksempler som gjorde at vi skjønte hvorfor folk er så engasjert.

Populær paneldebatt viser tilbakemeldingene:

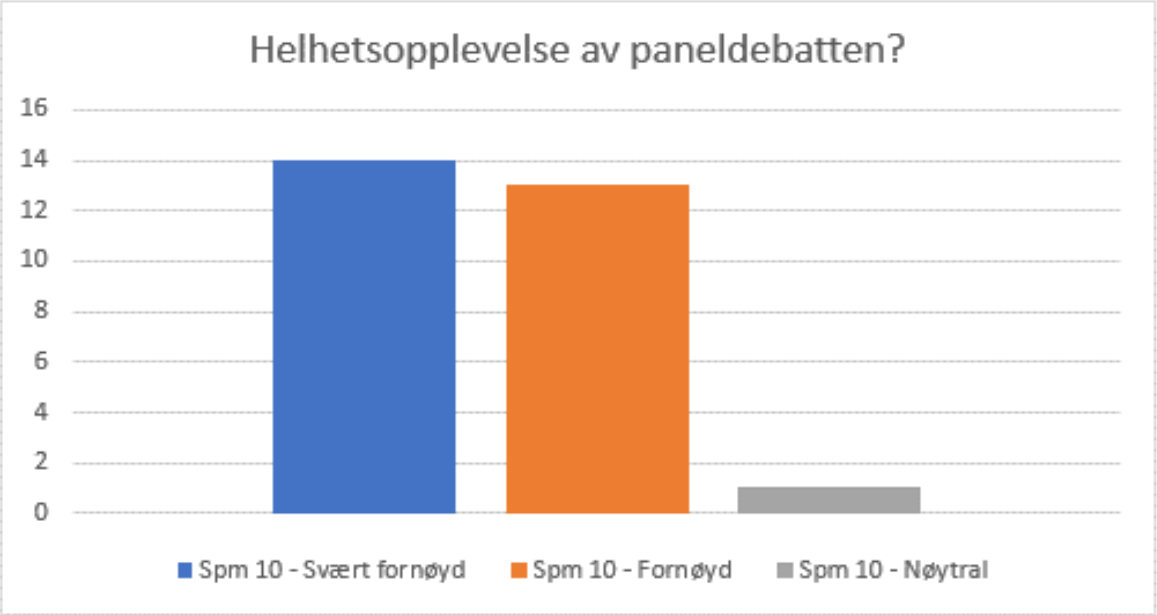

Odd Einar Dørum, politiker, samfunnsdebattant og velentusiast understreket betydningen av lokalt engasjement gjennom aktivt og godt velarbeid. (Foto: ES)

Ola Raftevold, lokal velleder i Bærum og styremedlem i VFO fikk ros for god ledelse av paneldebatten og etterfølgende innspill. Men representantene mente at en burde hatt bedre tid. Her var det mye som inspirerte og skapte interesse. Styret vil nå se nærmere på om temaet kan bli et forskningsprosjekt eller et bokprosjekt. Vi må vite mer om hvordan lokalt initiativ og virkelyst har virket inn på det samfunnet vi har i dag. (Foto: ES)

Deltaker Daniel Arnesen, Stipendiat – Utredninger om norsk frivillighet - Institutt for samfunns-forskning, i prat med Ruth Våpenstad, styremedlem Vellenes Fellesorganisasjon, representant i «Hela Norden ska leva» og leder i lokal velforening – Frilansjournalist. Frivilligheten har utfordringer!

Det er riktignok ingen tvil, velforeninger og grendelag lever i beste velgående. Denne grasrotbevegelsen teller 8.000 lag og er økende. Men de er lite påaktet i norsk frivillighet. Spesielt for velbevegelsen er også at de i motsetning til andre, store rekrutterer nye medlemmer.

De hadde mye å snakke om. (Foto: ES)

Interessante innledere i en debatt om det lokale initiativ i Norge. (Foto: ES)

Lars Thue
Professor emeritus ved Handelshøyskolen BI – Nyere historie og økonomi. Forfatter av lokalhistorie og næringslivhistorie med lokal forankring. Leder historielag.

Odd Einar Dørum,
nestor i norsk frivillighet, tidligere statsråd, fremdeles aktiv politiker, tidligere styremedlem i Vellenes Fellesorganisasjon

Er velforeninger og grendelag opphavet til samfunnsstrukturen i Norge – eller er det omvendt?

Finland, Sverige og Danmark har klare sentraliseringsmodeller for samfunnsutviklingen. Disse landene ser til Norge og sier at «der går land og by hånd i hånd». I et kvart tusen år har vel-ideen blomstret i Norge.

Lars Thue er professor i moderne historie ved Handelshøyskolen BI og har et bredt interesse- og kunnskapsfelt. Han har arbeidet med både lokalhistorie og næringslivshistorie med særlig vekt på infrastruktur. Han er opptatt av lokale initiativ og ønsket å belyse hva lokale bevegelser som velforeninger og grendelag har hatt å bety for samfunnsutvikling og samfunnsstruktur i landet.

Landskonferansen: Velforeningenes «fotavtrykk»

Miljøvennlig adferd i velområdet. Hva kan vi bidra med?

Astrid Johanne Svensson fra Naturvernforbundet var invitert til dialog om miljøriktige tiltak og adferd i være fellesområder. Vi arbeider nå med fellesprosjekter som kan bidra til at vi blir flinkere til å at vare på nærområdene.

Tipsene vi fikk var mange. Du kan lese mer på www.velnett.no der vi har lagt ut alle presentasjonene: http://www.velnett.no/informasjon/nyheter/vis/?T=Presentasjoner%20fra%20landskonferansen%202019&ID=14969

Inviter ville blomster inn i hagen inn i hagen
Det er viktig å ta vare på de ville blomstene i fellesområdene. Om våren er gåsunger på selje den aller viktigste matkilden til mange humler. Kløver, prestekrage, blåklokke og rød jonsokblom er eksempel på kjente blomsterarter som er viktige for mange humler seinere på sommeren.

Nam, nam for humler og andre blomsterelskende insekter. (Foto: ES)

Enkle tiltak for å få flere ville blomster:
La det gå litt lenger tid mellom kvar gang dere bruker plenklipperen på fellesarealet, så løvetanna rekker å blomstre.
Still inn plenklipperen på høyeste nivå, sånn at kvitkløver og andre lave blomster blir stående igjen.
Klipp gjerne forskjellige deler av plena på forskjellig tidspunkt, slik at det alltid vil være steder med litt langt gress og blomster der humler og andre insekt kan finne mat.

Gjør plass til naturen
La det være et vilt hjørne i fellesarealet der gras, blomster og kratt får vokse fritt, og kvist og kvast får ligge. Døde greiner og strå danner et naturlig leveområde for insekt. Brunsneglen får en heller ta en ekstra runde på.

Kultivere eller naturlig vegetasjon
Vi opplever at mange i boligområdet ønsker et åpnere landskap og at mange ønsker å rydde og felle trær.
Men er et område regulert som natur og skog, bør våre inngrep reduseres til å holde skog og skogbunn i hevd. Felles det større trær kan gjerne en stokk eller to bli liggende. Her blir det etter hvert et godt matforråd for fuglelivet.

Parsellhage?
Hva med å la velmed-lemmene dyrke egen mat i et område avsatt til små parsell-hager?
Du kan lese mer på www.naturvernforbundet.no

Overtakelse av fellesområder. Byggeprosjekter i nærmiljøet.

«Hvor gamle skal ungene bli før lekeplassen er ferdig?»

Velforeningens medvirkning og ansvar for prosjekter var tema for Aina S. Johnsen/ Prosjektsjef ved Aase byggeadministrasjon under konferansen.

Oppsummering ved Arno Rasmussen

Velforeningenes viktigste redskap i forbindelse med overtakelse av fellesarealer er kommunens reguleringsplan for prosjektet samt den utbyggingsavtale som evt. er inngått mellom utbygger og kommune i samme forbindelse.
Reguleringsplanen er lett tilgjengelig og blir tilsendt automatisk hvis man registrerer seg som høringsinstans. Inngått utbyggingsavtale kan det være verre med. Den er ikke alltid offentlig.
Hovedproblemet er at mange av utbyggingsprosjektene er så diffuse og upresist formulert når det gjelder tiltak på fellesområdet at man i ettertid har et veldig dårlig utgangspunkt for oppfølging og evt. reklamasjon.

Et annet problem er at mange grunneiere og selgere i sine kontrakter pålegger kjøperne å danne egne velforeninger (som egentlig er sameier etter Sameigelova) og som skal overta aktuelle fellesområder og ansvaret for å drifte disse. Slike «velforeninger» kan nødvendigvis ikke etableres før det finnes et visst antall kjøpere/ innflyttere, og de kommer derfor alltid inn i etterkant – lenge etter at regulerings-planen og utbyggingsavtale er godkjent.

Hovedansvaret for å sikre gode og presise planer og avtaler ligger på kommunen, men det følges ofte ikke opp på en god nok måte i dag. Det er også et problem at det i løpet av en lang byggeperiode kan bli gitt en del dispensasjoner fra vedtatte planer og inngåtte avtaler.
De etablerte, geografiske velene kan eventuelt fylle en kontrollfunksjon ved å sjekke at alle regulerings-planer og utbyggingsavtaler holder et godt nok nivå slik at nyetablerte sameier dermed får et best mulig grunnlag for å kunne vurdere og følge opp de installasjonene på fellesarealet som de pålegges å overta.

Og husk: Ikke overta eller godta uferdige områder uten at dere blir enige om hvordan manglene skal kompenseres eller utbedres.

Gangavstand til grønt

Emma Charlott A. Nordbø er nestleder ved Centre for Evidence-Based Public Health og stipendiat ved Institutt for folkehelsevitenskap ved NMBU, og sitter i innspurten med sitt doktorgradsarbeid. Hun har sett på i hvilken grad det bygde miljøet og tilgang til uteområder påvirker og avgjør aktivitetsatferd hos barn og unge.

Gjengis med tillatelse: Ivar Winther 29. april 2019, fra papirutgaven Arkitektnytt 04/2019

Nordbø undersøker blant annet hvilken rolle nærhet til grøntområder, parker, skoler og lekeplasser har å si for barns fysiske og sosiale aktivitet, deltakelse i organisert aktivitet og trivsel. Og hun finner sammenhenger. Arbeidet består blant annet av en større litteraturgjennomgang av forskningsfeltet internasjonalt og en egen undersøkelse basert på norske data for åtteåringer.

– Men det som var særlig viktig for å være med venner, var nærhet til lekeplasser, idretts- og aktivitetsanlegg, sier Emma Charlott A. Nordbø, som har hentet inn data om 27 000 norske åtteåringer. Bildet viser en lekeplass ved Hamar. Foto: Øyvind Holmstad/Creative Commons

Nordbø undersøker blant annet hvilken rolle nærhet til grøntområder, parker, skoler og lekeplasser har å si for barns fysiske og sosiale aktivitet, deltakelse i organisert aktivitet og trivsel. Og hun finner sammenhenger. Arbeidet består blant annet av en større litteratur-gjennomgang av forskningsfeltet internasjonalt og en egen undersøkelse basert på norske data for åtteåringer.

– Vi har funnet at tilgang til grøntområder har betydning for fysisk aktivitet, sier hun.
– Vi studerte flere nærmiljøfaktorer, som grønt, tilgang til fasiliteter, lekeplasser, skoler og befolkningstetthet. For fysisk aktivitet om sommeren var det bare parker som hadde noen betydning. Det å ha en park innenfor 800 meters radius hadde betydning for om barna nådde helsemyndighetenes anbefaling om 60 minutters fysisk aktivitet daglig. Dette var i Norge. Vi har hentet ut data om 27 000 norske åtteåringer fra Den norske mor og barn-undersøkelsen (MoBa) i regi av Folkehelseinstituttet.

– Det høres ut som et argument for å bygge mange små parker, i stedet for få store?

– Man bør i hvert fall tenke på å ha grøntområder tilgjengelig i nærmiljøet når man planlegger, sier hun. – På vinteren hadde parkene mindre å si, men den totale andelen av grøntområder var enda viktigere enn om sommeren. Jo mer grønt det er innen 800 meter radius, jo mer fysisk aktive var barna om vinteren. Vi tolker funnet slik at barn driver med ulike former for fysiske aktiviteter om vinteren og om sommeren. Parkene er kanskje ikke så attraktive om vinteren. Men flere typer grøntarealer egner seg for vinteraktiviteter.

ORGANISERT AKTIVITET

Når det gjelder utfallsvariablene organisert aktivitet og det å være med venner, er det ikke først og fremst grønt som er av betydning. For begge disse var det tilgang til fasiliteter og til lekeplasser som var avgjørende. Også nærhet til skole var viktig for deltakelse i organisert aktivitet. Skolen er en viktig nærmiljøarena. Så hvis man klarer å planlegge og bygge nabolag der skolen er tilgjengelig for storparten av de som bor der, kan det ha betydning for deltakelse i organisert aktivitet.

– Tilgang til grøntområder har betydning for fysisk aktivitet, sier Emma Charlott A. Nordbø. ***Foto:*** *NMBU*

SOSIAL AKTIVITET

Nordbø forklarer at bildet er mer sammensatt når man undersøker hva utforming har å si for sosial aktivitet. Her fant de at jo tettere befolket nabolaget er, jo større var sannsynligheten for at barn er sammen med venner.

– Det er jo naturlig at det er lettere å treffe folk når de bor i nærheten, sier hun.
– Men det som var særlig viktig for å være med venner, var nærhet til lekeplasser, idretts- og aktivitetsanlegg. Man kan tenke seg at disse arenaene er viktige for åtteåringer, hvor de treffer sine venner uten å være i naboens hage.

INNADVENDTE FORSTEDER?

Påstand: Mange nabolag kjennetegnes av at eiendommene har private hager, men med få offentlige steder som parker og torg der folk kan møtes spontant. De er tilrettelagt for biltrafikk, og hagene er avgrenset med gjerder. Slike villastrøk innbyr til et innadvendt liv, der hver hageflekk har hver sin trampoline hvor barna enten leker med noen de kjenner godt eller alene. Her er det få arenaer for foreldre å omgås andre foreldre. Gaten er sørgelig, så man bør i hvert fall ha det hyggelig hjemme, om man skal holde ut. Hva mener stipendiaten om denne type nabolag? Hva sier forskningen om arenaer som passer for foreldre og hvilken

rolle disse eventuelt spiller i barns sosiale aktiviteter?

VELFORENINGEN

– Vi har ikke gått inn og sett på kvaliteten av disse områdene, forklarer Nordbø.

– Men det ville være meget interessant å se på dette. Det trengs mer forskning på kvaliteten ved steder, om lekeplasser er tilrettelagt for at man kan være sosial der, og at familier kan møtes der. Men jeg ser jo dette selv, jeg har småbarn. Vi har vært så heldige at velforeningen har satt opp lys i akebakken, så barna kan ake etter at jobben er ferdig og det begynner å bli mørkt. Det er benker og bålpanne, og det blir brukt som et samlingssted.

Nordbø opplyser at annen forskning viser at slike ting har betydning.

– Det trengs steder der både voksne og barn kan være sosiale. Den private hagen er bare én arena. Vi har også nabolag og fellesskap der vi møter mennesker, og der trenger folk tilbud som innbyr til aktiviteter utenfor hjemmet. Vår forskning tyder også på det. Selv om vi ikke har sett på kvaliteter, ser vi at tilgang til for eksempel lekeplasser gjør at barn er mer sammen med vennene sine.

– Som en bursdagspresang

Ormerud Vel og Arbeiderpartiet jubler over at rådmannen foreslår å bevare lekeplassen i Dalsveien etter store protester fra innbyggerne. – Fellesområdet i Dalsveien er svært viktig for samholdet vårt.

(YanaStubberudlien i Oppegård Avis)

– Ormerud Vel fyller 90 år i år, så det at lekeplassen vår nå er reddet føles som en stor bursdagspresang fra kommunen, sier Dag Spilde (50), som har vært styreleder i velforeningen Ormerud Vel i snart elleve år.

Glad velleder

Han sier beboerne på Ormerud har lenge vært bekymret etter at deres lokale lekeplass, anlagt på den kommunale tomten nederst i Dalsveien på Kolbotn høsten 2008, ble foreslått nedbygd og solgt til boliger i kommuneplanen.

Bevares som friområde

- I kveld skal Utvalget for miljø og plan (UMP) se på saken. Det settes nemlig i gang med andre gangs behandling av forslaget til den nye kommuneplanen for Nordre Follo kommune for perioden 2019-2030, men det endelige vedtaket skal fattes av kommunestyret.

Bevares som grønn lunge

Lekeplassen i Dalsveien, som er på rundt 1,9 dekar i areal og ligger cirka en kilometer nord for Kolbotn sentrum, er blant de utbyggingsarealene som rådmannen mener bør tas ut av kommuneplanen og bevares som en grønn lunge for nærområdet.

Hele Nordens nærmiljøorganisasjoner møttes i København hos Foreningene Nordens Forbund

«Hela Norden samlet» i lokalene til "Foreningerne Nordens Forbund» 2. mai:
Fra venstre: Erik Sennesvik (N), Annette Skogheim (N), Åse Classon (S), Guðrún Gisladóttir (I), Anni Langkjær Sørensen (D), Stefanía Gisladóttir (I), Alexandra de Haas (Å), Ann-Sofi Backgren (Fi), Eydun Christiansen (Fæ), Ulrik Strömberg (S), Staffan Nilsson (S), Grethe Saabye (D).

"Hela Norden ska leva" møttes til vårmøte i København 2. og 3. mai. Nordisk samarbeid, innbygger- medvirkning og balanse mellom by og land var i fokus der likheter og ulikheter i de nasjonale løsningene ble drøftet.

Foreningen Norden og Nordisk råd
I tillegg til ordinære møter i HNSL, drøftet vi samarbeid med Foreningene Nordens Forbund, Nordisk Råd og Nordregio, forskningssenteret for regional utvikling og planlegging i Norden. En hovedoppgave blir å skape oppmerksomhet i disse organene om et viktig arbeid som HNSL utfører for lokalt engasjement og positiv utvikling i alle deler av de nordiske landene med innbyggerne i fokus.
Det ble også tid til å besøke det danske

Besøk i Folketinget få dager før det ble skrevet ut nyvalg i Danmark. (Foto: ES)

Folketinget og drøfte nærmiljø og distrikts-utfordringer sett fra dansk ståsted.
Det ble et historisk bilde med samtlige land og representanter samlet mai 2019! Takk til Landdistrikternes Fællesråd i Danmark for arbeid med arrangementet.

Velarbeid er så mangt

Geir Sture Iversen

Under en av stormene i vinter ble en del av gatelysene langs E10 gjennom Lofoten mørklagt. Dette er gatelys som ble satt opp 1974 i privat regi av et lokalt lyslag som ble dannet i den forbindelse.
Nå i 2019 er lysene fremdeles et privat ansvar å drifte, men i regi av Borg/Liland Velforening. Dette er en velforening med ca. 80 medlemmer, hvor alt av vedlikehold og drift blir gjort på dugnad. Kommunen dekker strømforbruk inntil 75w. Derfor fikk vi i fjor en kostnad på ca. 60.000,- kroner for å bytte fra 125w pærer til 75w. Hvis ikke hadde vi som velforening måtte betale merforbruket av strøm.

Men nå er skaden fra stormens ødeleggelser fikset, og det er igjen lys langs E10.

Friluftslivets uke

I Friluftslivets uke 31. august – 8. september 2019 inviteres du og alle i hele Norge til å bli med ut i naturen.
Målet er å inspirere enda flere til å komme seg ut, ha det gøy og skape gode opplevelser!

Det er Norsk Friluftsliv og de norske friluftslivsorganisasjonene som står bak denne årlige markeringen. Uka sparkes i gang med den landsdekkende sove-ute-aksjonen «nattinaturen» lørdag 31. august! Friluftslivets uke i 2018 ble den største noensinne, med over 1300 spennende arrangementer og turer over hele landet!

Alle aktivitetene som finner sted i løpet av uka, er i regi av lokale lag og foreninger, organisasjoner, friluftsråd, eller kommunen.

(Norsk Friluftsliv)

Landsmøtet 2019

Leder Erik Sennesvik og styret ønsket 49 representanter fra velforeninger Norge velkommen til landsmøte i Vellenes Fellesorganisasjon 2. mars. Det var det 10. landsmøte i organisasjonen etter stiftelsen i 2010.

Vellenes Fellesorganisasjon har økt medlemstallet med opp under 10 prosent i siste periode, men Sennesvik kunne ikke la være å tenke på de om lag 6.000 velforeningene og grendelagene som ikke er med i fellesskapet. De får verken nytte av momskompensasjon , den trygghet som forsikringsordningene gir eller nytten av et faglig, sterkt sekretariat når problemene oppstår. Det ville også styrke velbevegelsen totalt om flere valgte å være med «til felles nytte».

Synliggjøring og kunnskap om velbevegelsen

Det har i perioden spesielt vært arbeidet med saker som kan synliggjøre velbevegelsens betydning. Stortingsmeldinger om Frivillighet og Folkehelse har vært høyt prioritet. Også påvirkning når det gjelder nye regler for merverdiavgiftskompensasjon og Statsbudsjettet 2019 har vært viktige saker.

Harald Koht, kjent for mange gjennom utrettelig arbeid for velbevegelsen, var også dette året møteleder. (Foto: ES)

Etablering av et fast sekretariat høsten 2017 har gitt et løft i forhold til medlemsstøtte og rådgivning. Året har vært brukt til å bygge opp kompetanse og

overføre kunnskap fra tidligere medarbeidere til det nyetablerte sekretariatet.

Viktig i denne landsmøteperioden

Viktige oppgaver for ledelse og sekretariat vil i kommende periode blant annet være

- Politisk påvirkning og oppbygging av nettverk/kontakter med det formål å styrke velarbeidets plass i frivilligheten
- Arbeide for at fellesorganisasjonen får driftsstøtte til sitt arbeid, herunder gjennom oppfølging av frivillighetsmeldingen
- Synliggjøring av godt nærmiljø og velarbeid i alle sammenhenger
- Kompetanseheving og bevisstgjøring i hele organisasjonen
- Kontakt og samarbeid med medlemsforeningene og styrking av lokalt samabeid med kommunen
- Velarbeid som ledd i forebyggende folkehelsearbeid
- Styrke sekretariatet som rådgiver og medspiller for medlemsforeningene.

	2015	2016	2017	2018
Driftsinntekt	775.604	978.282	1.949.419	2.243.668
Resultat	63.675	2.446	36.124	41.503
Egenkapital pr 31.12	485.896	488.342	524.466	566.734

Økonomi

Økonomien må anses å være tilfreds-stillende i forhold til regnskapsmessige prinsipper. Driftsinntektene øker, også i forhold til budsjett, noe som gjorde at et budsjettert underskudd ble til overskudd.

De økonomiske rammene setter imidlertid begrensninger for den totale aktiviteten.

Engasjert debatt også i pausene. (Foto: ES)

Vedtekter

Styrets forslag om å sluttføre arbeidet med nye vedtekter i denne perioden fikk klart flertall. Det skal skje med utgangspunkt i det forslag som landsmøtets vedtekts-gruppe la fram, men med de justeringer som er nødvendig i forhold til den organisasjonsverden VFO er en del av.

Det er lagt opp til at forslag til vedtekter vil bli sendt medlemsforeningene denne høsten, og at endelig forslag behandles av årsmøtet 2020.

Strategidokument 2019 - 2021 Vellenes Fellesorganisasjon

Styrets forslag til strategidokument for perioden 2019 – 2021 utløste behov for noen presiseringer og en mindre endring.

Protokollen fra landsmøtet kan leses på www.velnett.no under «Om VFO» http://www.velnett.no/punkt_05/underpunkt_02/ . Det krever innlogging.

Organisasjonssekretær Irene Broholt og administrasjonsleder Annette Skogheim holdt styr på formalitetene omkring landsmøtet. (Foto: ES)

Vellenes Fellesorganisasjon
Strategidokument 2019– 2021

Vellenes Fellesorganisasjon skal være en landsomfattende fellesorganisasjon for velforeninger og andre nærområdeforeninger og deres fellesorgan på kommunenivå. Formålet er å styrke frivillig initiativ og innsats av lokal-befolkningen i Norge. Som medlemmer kan tas opp alle velforeninger og andre nærområdeforeninger samt deres fellesorgan, men ikke foreninger som har et rent forretningsmessig formål.

Vellenes Fellesorganisasjon skal:

- *gjøre velforeningene gode gjennom*

- informasjon og kommunikasjon
- rådgivning og medlemsstøtte
- opplæringstilbud
- servicetiltak og medlemsfordeler
- tilrettelegge for samarbeid på kommunalt plan

- *med en aktiv fellesorganisasjon som bygger på*

- bred oppslutning og aktiv rekruttering av nye medlemmer
- medlemsstyring og demokratisk oppbygging
- dialog og erfaringsutveksling
- målrettet arbeid for å styrke velbevegelsen
- utvikling av sekretariatsfunksjonen
- nettverk og dialogforum for og blant medlemmene
- eksterne nettverk og hjelpefunksjoner for viktige arbeidsområder

- *og følgende hovedarbeidsområder*

- rådgivning og service overfor den enkelte medlemsvelforening
- være et naturlig kontaktpunkt for hele samfunnet når det gjelder velarbeid
- medvirke til gode rammevilkår for velarbeid lokalt og på kommunnalt nivå
- være premissleverandør overfor sentrale myndigheter
- kunnskap om lover, regler og ordninger som påvirker medlemmenes arbeid
- øke anseelsen for frivillig arbeid

- *og følgende prioriterte arbeidsoppgaver*

- gi råd til - og styrke velforeningene i det løpende velarbeidet
- arbeide for økt innbyggermedvirkning og nærmiljøarbeid gjennom velbevegelsen
- arbeide for at Vellenes Fellesorganisasjon gis driftsstøtte på linje med andre sentrale frivillige organisasjoner
- påvirke rammebetingelser for velforeninger gjennom å tale velforeningenes sak overfor myndigheter, samarbeidspartnere, og andre f.eks. gjennom kontaktarbeid, lobbyarbeid og høringer
- bidra til å forbedre ordningen for mva-kompensasjon for medlemsforeningene
- veiledning og informasjon om organisering og drift av velforeninger
- arbeide for en balansert utvikling i bo- og nærmiljøer ved å bidra til at det tas klimariktige beslutninger – og at natur miljø får oppmerksomhet
- tilby rådgivning om nærmiljøanlegg og lekeplasser
- bidra til internasjonalt samarbeid og erfaringsutveksling
- medvirke til utvikling av samarbeid mellom velforeningene i kommunen
- utarbeiding av kursopplegg og opplæringsmoduler
- videreutvikle et godt kollektivt forsikringstilbud
- forbedre avtalen om juridisk hjelp
- medvirke til dataløsninger som forenkler velarbeidet

Hvem er ansvarlig for lånet i vellet?

Mange har lurt på hvem som er ansvarlig for lån og annen gjeld dersom velforeningen får problemer med å betale. Vellenes Felles-organisasjon har forelagt spørsmålet for juridisk rådgiver, Kluge Advokatfirma.

Utgangspunktet er at banken må forholde seg til den/de/det som er innvilget et lån. Dersom banken har gitt et lån til en *velforening* som sådan, er det rettssubjektet *velforeningen* som er ansvarlig for lånet. For å kunne kreve tilbakebetaling av lånet fra andre enn velforeningen, er banken nødt til å ha et rettslig grunnlag.

Det finnes ingen egen lovregulering av velforeningers anliggende, og en velforening faller utenfor regelverk som aksjeloven og selskapsloven. Det betyr at så lenge en velforening ikke driver virksomhet som faller inn under for eksempel selskapsloven (økonomisk virksomhet for to eller flere deltakeres felles regning og risiko), faller velforeningen utenfor det regelverket som oppstiller muligheter for ansvar. Banken vil derfor i utgangs-punktet *ikke* ha grunnlag for å holde styremedlemmer eller andre medlemmer i en velforening ansvarlig dersom velforeningen misligholder et lån. Banken må i stedet forholde seg til den sikkerheten som er stilt for lånet. Dersom et styremedlem eller et annet medlem har stilt personlig sikkerhet, vil banken ha grunnlag for å holde *vedkommende* ansvarlig dersom velforeningen misligholder sine låneforpliktelser. Har banken nøyd seg med sikkerhet i eiendom, eksempelvis en lekeplass, må banken forholde seg til dette. Som Holthe i Gjensidige skrev: «*Godtar banken den sikkerhet som blir tilbyd, så må den forholde seg til denne*». Derfor vil banker ofte være tilbakeholdne med å gi en velforening lån.

Forutsetningen er som nevnt at det er *velforeningen* som har tatt opp lånet. Det er derfor viktig at velforeninger er påpasselig med at det er velforeningen som sådan som står som part i en låneavtale. Dersom partsforholdet ikke fremgår klart av avtalen, kan det bli en tvist om hvordan avtalen skal tolkes og hvem som er ansvarlig etter avtalen.

Et annet forhold er at styremedlemmer i en velforening kan pådra seg et erstatningsansvar. Ledelsens alminnelige erstatningsansvar i foreninger er ulovfestet og må bygge på generelle erstatningsrettslige prinsipper. I likhet med ledelsens ansvar i et selskap, krever et slikt erstatningsansvar som hovedregel at styremedlemmene har handlet uaktsomt, samt at de øvrige, alminnelige erstatningsvilkårene om erstatningsmessig tap og adekvat årsaks-sammenheng, er oppfylt. Dersom banken lider et økonomisk tap som følge av velforeningens låneopptak, vil banken antakelig ønske å kreve sitt tap dekket av *velforeningen* som sådan. Forutsetningen er da at styret i kraft av legiti-masjon har bundet velforeningen, og vi taler i tilfelle om et kontraktsansvar. Et mer fjernt-liggende alternativ er at banken krever sitt tap dekket direkte av de som har handlet på vegne av velforeningen, og som gjennom sine handlinger har forårsaket tapet banken har lidt. I begge tilfelle er det en forutsetning at ledelsen av velforeningen har handlet uakt-somt og klanderverdig, og det skal meget spesielle situasjoner til før dette er noe annet enn en teoretisk mulighet.

Konklusjonen er derfor at en bank i utgangspunktet ikke har anledning til å holde styret eller andre medlemmer ansvarlig for et lån som er gitt til *velforeningen*. Dette er imidlertid kun en hovedregel og et utgangs-punkt. Det kan tenkes tilfeller hvor en velforening er organisert som et annet rettssubjekt enn en *forening,* og i realiteten utgjør for eksempel et veilag, tingrettslig sameie eller samvirkeforetak. Da kan spørsmålet om styremedlemmers eller andre medlemmers ansvar for låneforpliktelser stille seg annerledes. Særlig kan nevnes at hver sameier etter sameieloven vil være ansvarlig i henhold til sin sameiebrøk.

NORGE P. P.
posten

Returadresse: Vellenes Fellesorganisasjon, Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo

Mottar du denne utgaven av Velposten på papir?

Vi strever fortsatt med å få på plass mailadresse på alle våre medlemmer. Dette er viktig for Velposten, men også for mange andre viktige meldinger ut til medlemsforeningene.

Har du husket innbetaling av kontingent for 2019?

Kontingentkrav er sendt ut. Mange har betalt. Dersom våre registreringer ikke er oppdatert, kan kravet havne på feil adresse.

Vi ønsker alle en god sommer

Styret i
Vellenes
Fellesorganisasjon

2019 - 2020

Erik Sennesvik
Leder
Søgnhild Østvold
Nestleder
Ingvar Hognestad
Styremedlem
Geir Sture Iversen
Styremedlem
Ola Raftevold
Styremedlem
Ruth Våpenstad
Styremedlem
Dag E. Dybdal
Varamedlem
Elisabeth Leikanger
Varamedlem
Arno Rasmussen
Varamedlem

VELLENES FELLESORGANISASJON

Øvre Slottsgate 2B, 0157 Oslo
Org.nr.: 995 499 886

Organisasjonssekretær
Irene Broholt, 920 89 055
Administrasjonsleder
Annette Skogheim
94148897

post@vellenesfellesorganisasjon.no
www.velnett.no
www.facebook.com

Bankkonto: 9235 32 7914